

Antiochijská rezervovanost vůči alegorii

Jan Chrysostomos, *In Isaiam* 5 3,45–67 (SC 304)

Antiochijská exegetická tradice odmítala důsledně alegorezi. Alegorii chápala pouze jako řečnickou figuru a při interpretaci se držela striktní zásady, že alegoricky lze vykládat jenom ty výrazy a ty pasáže, které jako alegorii chápal už autor textu (tzv. Kompoziční alegorie). Takovou alegorií je např. podobenství o rozsévači, ke kterému Ježíš podává výklad. Další příklad této antiochijské důslednosti podává Jan Chrysostomos:

Z tohoto se učíme i jinou velkou věc. Jaká že to je? Kdy a která místa Písem se mají vykládat alegoricky a že sami nejsme pány těchto pravidel, nýbrž že je nutno sledovat vlastní smysl Písma a pak teprve užívat figury alegorie. Mám na mysli takovou věc. Písmo nyní hovoří o vinici, plotu a kádích. Nepropůjčuje posluchači autoritu, aby přizpůsobil slova postavám a událostem podle své libosti, ale pokračuje a vykládá samo sebe, když říká: „Vinicí Pána zástupů je dům Izraele.“¹ Podobně ani Ezechiel, když hovoří o velikém orlu s dlouhými křídly, jak přilétá na Libanon a utrhuje vrcholek cedru, neponechává výklad této alegorie na vůli posluchačů, nýbrž sám říká, koho označuje za orla, koho za cedr.² Pak pokračuje dále a uvádí v řeči nějakou prudkou řeku na Judsko; a aby posluchač nemohl spojovat řečené s jakoukoli postavou dle vlastní vůle, jmenoval také onoho krále, kterého nazval řekou. Všude v Písmu platí toto pravidlo, že když Písmo mluví alegoricky, podává také výklad této alegorie, aby bezuzdná žádostivost těch, kteří chtějí vykládat alegoricky, prostě jen tak nebloudila a neubírala se všemi směry.

(pracovní překlad Jiří Pavlík)

---

1 Iz 5,7.

2 Srov. Ez 17,3 a 12 (vztaženo na babylonského krále).